

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 183/2010-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. augusta 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti V., a. s., T., zastúpenej advokátkou JUDr. F. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 149/2006, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti V., a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 149/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 149/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti V., a. s., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré jej j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti V., a. s., trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. F. B., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 183/2010 z 22. apríla 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť obchodnej spoločnosti V., a. s. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 149/2006 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľka podala 7. apríla 2006 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhala, aby jej odporca na základe realizovaných dodávok transporbetónu uhradil sumu 1 354 665,75 Sk (čo v súčasnosti predstavuje 44 966,66 €) s prísl.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň požadovala prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadala priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 300 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3373/2010 doručeným ústavnému súdu 13. mája 2010, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Dňa 07. 04. 2006 bol tunajšiemu súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: V., a. s., proti odporcovi: W., v. o. s., o vydanie platobného rozkazu zapísaný pod sp. zn. 1 Rob 404/2006. Dňa 25. 04. 2006 súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 13. 07. 2006 záznam o zaplatení súdneho poplatku. Dňa 18. 08. 2006 súd vydal platobný rozkaz, č. k. 1 Rob 404/2006-131. Dňa 07. 11. 2006 právny zástupca odporcu doručil súdu odpor proti vydanému platobnému rozkazu. Dňa 15. 11. 2006 súd uznesením, č. k. 1 Rob 404/2006-141 uložil odporcovi uhradiť súdny poplatok za podaný odpor. Dňa 15. 11. 2006 súd vyzval navrhovateľa na vyjadrenie k podanému odporu. Dňa 04. 12. 2006 záznam o zaplatení súdneho poplatku. Dňa 12. 12. 2006 bol predmetný spis prevedený do oddelenia Cb a zapísaný pod sp. zn. 30 Cb 149/2006. Dňa 22. 10. 2008 bol v predmetnej veci vytýčený termín pojednávania na deň 26. november 2008 o 10.30 hod. Dňa 26. 11. 2008 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie, že pojednávanie sa odročuje na neurčito. Dňa 08. 12. 2008 navrhovateľ doručil súdu návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka konania na strane odporcu. Dňa 09. 12. 2008 doručené podanie – vyjadrenie právneho zástupcu odporcu. Dňa 09. 12. 2008 doručené doplnenie vyjadrenia právneho zástupcu odporcu. Dňa 09. 12. 2008 súd vyzval navrhovateľa na vyjadrenie. Dňa 16. 04. 2008 doručené vyjadrenie navrhovateľa. Dňa 02. 06. 2009 súd vyzval navrhovateľa na doloženie dokladov. Dňa 16. 07. 2009 navrhovateľ doručil súdu žiadané doklady. Dňa 28. 08. 2009 navrhovateľ

doručil súdu podanie. Dňa 29. 07. 2009 súd vyzval navrhovateľa na vyjadrenie k podaniu odporcu. Dňa 07. 09. 2009 súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu na začatie konania. Dňa 07. 09. 2009 súd uznesením, č. k. 30 Cb 149/2006-157 ustanovil prekladateľa. Dňa 07. 09. 2009 súd uznesením, č. k. 30 Cb 149/2006-155 pripustil, aby do konania na strane odporcu vstúpil ďalší účastník. Dňa 16. 10. 2009 prekladateľ doručil súdu vyúčtovanie trov. Dňa 26. 11. 2009 doručené podanie právneho zástupcu odporcu. Dňa 02. 12. 2009 doručené podanie právneho zástupcu odporcu. Dňa 25. 03. 2010 doručené podanie právneho zástupcu odporcu. Dňa 31. 03. 2010 bol nariadený termín pojednávania na deň 17. máj 2010 o 12.00 hod.

V danom prípade neboli zistené žiadne prekážky postupu konania v súlade s ust. § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Predmetné konanie je poznačené prietiahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah.

V predmetnom konaní neboli vo väčšom rozsahu spôsobené prietahy v konaní účastníkom konania na strane navrhovateľa.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka stanovisko nezaujala.

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 3. mája 2010, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že jeho ostatným úkonom bolo pojednávanie uskutočnené 17. mája 2010, ktoré bolo odročené, pričom vo veci nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. V napadnutom konaní si sťažovateľka uplatnila voči odporcovi nárok na zaplatenie pohľadávky z dôvodu uhradenia kúpnej ceny za dodávky transporbetónu na základe uzavretej kúpnej zmluvy. Uvedený typ sporov patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade tieto spory nie sú ani po právnej, ani po skutkovej stránke zložité. Aj v danom prípade ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie nevykazuje žiadne črty právnej alebo skutkovej zložitosti. Napokon na zložitosť veci nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

2. Ústavný súd hodnotiac priebeh napadnutého konania nezistil skutočnosti, ktoré by z pohľadu priet'ahov bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľky, čo potvrdil aj okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti.

3. Napokon ústavný súd pri posudzovaní toho, či došlo k priet'ahom v napadnutom konaní, hodnotil samotný postup okresného súdu. V priebehu vyhodnocovaného konania ústavný súd zistil jedno dlhšie obdobie nečinnosti, a to od 12. decembra 2006 (vec bola po podaní odporu proti platobnému rozkazu prevedená do registra Cb) do 22. októbra 2008 (okresný súd nariadil termín pojednávania na 26. november 2008), t. j. v trvaní 1 rok a 10 mesiacov, a jedno krátkodobejšie obdobie nečinnosti, a to od 7. septembra 2009

(uznesenie okresného súdu o ustanovení prekladateľa a o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka na strane odporcu) do 31. marca 2010 (okresný súd nariadil termín pojednávania). Doterajšia doba nečinnosti v priebehu napadnutého konania presahuje podľa zistení ústavného súdu dva roky. Prieťahy v konaní uznal okresný súd v odpovedi (24. september 2008) na sťažnosť sťažovateľky, ktorú vyhodnotil ako dôvodnú, a za prieťahy sa ospravedlnil. Okresný súd súčasne poukázal na to, že „*Objektívny prieťah bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na obchodnom úseku tunajšieho súdu*“, a ďalej okresný súd v odpovedi uviedol, že „*Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení 30 Cb a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 30 Cb sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili.*“.

V súvislosti s uvedeným už ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) konštatoval, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezavávajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 149/2006 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 300 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že *„zbytočnými prietiahmi v konaní sťažovateľka nemôže dosiahnuť uspokojenie svojho nároku na zaplatenie kúpnej ceny..., čo ju podstatne obmedzuje v dispozícii s finančnými zdrojmi a má výrazný dopad na jej činnosť a podnikanie...“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 30 Cb 149/2006, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. F. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 240,46 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,21 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 254,88 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2010